

wijst na beraad het volgende arrest :

*

*

*

I. *Onderwerp*

Bij verzoekschrift van 22 juni 1989, aan het Hof verzonden bij aangetekende brief met poststempel van dezelfde datum, vorderen S. Rigo, de P.V.B.A. Labo Rigo, thans B.V.B.A. Medisch Labo Rigo, en de B.V.B.A. Medisch Laboratorium Rigo, thans B.V.B.A. Medisch Labo Rigo, de vernietiging van de artikelen 17 en 24 tot 29 van de programmawet van 30 december 1988.

Bij hetzelfde verzoekschrift werd de schorsing gevorderd van voormelde wettelijke bepalingen. Het Hof heeft uitspraak gedaan over die vordering tot schorsing bij arrest nummer 22/89 van 28 september 1989.

II. *De rechtspleging*

Bij beschikking van 23 juni 1989 heeft de voorzitter in functie conform de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof de leden van de zetel aangewezen.

De rechters-verslaggevers L. De Grève en I. Pétry hebben geoordeeld dat ten deze geen toepassing diende te worden gemaakt van de artikelen 71 en 72 van voormelde organieke wet.

Van het beroep is conform artikel 76, § 4, van de organieke wet kennis gegeven bij op 28 juni 1989 ter post aangetekende brieven, aan de geadresseerden ter hand gesteld op 29 juni 1989.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven

bericht is in het *Belgisch Staatsblad* van 1 juli 1989 bekendgemaakt.

De Ministerraad heeft een memorie ingediend op 7 augustus 1989.

Conform artikel 89 van de organieke wet is een afschrift van die memorie aan de verzoekers toegezonden bij aangetekende brieven van 16 augustus 1989, die de geadresseerden ter hand zijn gesteld op 17 augustus 1989.

Verzoekers hebben een gemeenschappelijke memorie van antwoord ingediend op 18 september 1989.

Bij beschikking van 27 oktober 1989 heeft voorzitter J. Delva rechter M. Melchior aangewezen als lid van de zetel ter vervanging van rechter J. Sarot, die conform artikel 55, eerste lid, het voorzitterschap waarnam.

Bij beschikking van 7 november 1989 heeft het Hof de zaak in gereedheid verklaard en de terechtzitting vastgesteld op 5 december 1989.

Van die beschikking is kennis gegeven aan de partijen die, evenals hun advocaten, op de hoogte zijn gebracht van de datum van de terechtzitting, bij aangetekende brieven van 8 november 1989 die de geadresseerden ter hand zijn gesteld op 9 november 1989.

Ter terechtzitting van 5 december 1989 :

- zijn verschenen :

. Mr. J. Van Der Veken *loco* Mr. L. Nuytinck, advocaat bij de balie te Gent, voor S. Rigo, wonende te Maasmechelen, Heirstraat 110, de P.V.B.A. Labo Rigo, thans B.V.B.A. Medisch Labo Rigo, met zetel te Maasmechelen,

Herdersstraat 38 en de B.V.B.A. Medisch Laboratorium Rigo, thans B.V.B.A. Medisch Labo Rigo, en voormelde zetel;

. Mr. J.F. Neuray *loco* Mr. H. Mackelbert, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad, Wetstraat 16, 1000 Brussel;

- hebben de rechters-verslaggevers L. De Grève en I. Pétry verslag uitgebracht;
- zijn voornoemde advocaten gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

Bij beschikking van 14 december 1989 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen tot 22 juni 1990 verlengd.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de bepalingen van de artikelen 62 en volgende van voormelde bijzondere wet op het Arbitragehof die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

III. *Ten aanzien van het nieuwe middel*

In hun « memorie van wederantwoord », die is ingediend met toepassing van artikel 89 van de bijzondere wet van 6 januari 1989, beroepen de verzoekers zich tot staving van hun beroep op artikel 6*bis* van de Grondwet, dat niet was aangevoerd tot staving van hun verzoekschrift. Zij formuleren dus een nieuw middel.

Artikel 85 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 bepaalt :

« Binnen 45 dagen na ontvangst van de door de griffier krachtens de artikelen 76, 77 en 78 gedane kennisgevingen

kunnen de Ministerraad, de Executieven, de voorzitters van de wetgevende vergaderingen en de personen aan wie die kennisgevingen zijn gericht, een memorie bij het Hof indienen.

Wanneer de zaak een beroep tot vernietiging betreft, mogen die memories nieuwe middelen bevatten. De partijen kunnen nadien geen nieuwe middelen meer voordragen. »

Een middel dat wordt aangevoerd, na het verstrijken van de in artikel 85 voorgeschreven termijnen, in een in artikel 89 bedoelde memorie, is niet ontvankelijk.

IV. *In rechte*

A.1. De verzoekende partijen voeren, als enig middel, de schending van artikel 6 van de Grondwet aan.

Zij zijn van oordeel dat de artikelen 17 en 24 van de programmawet een ongelijkheid in het leven roepen die niet door objectieve feitelijke gegevens is verantwoord. Voor de eerste verzoekende partij impliceert artikel 17 - eerste onderdeel - een beperking van haar vrijheid van vereniging en haar vrijheid om vennootschappen op te richten, die niet geldt ten aanzien van andere personen, alsmede een verbod om lid te zijn van de Orde der Apothekers of om lid te zijn van professionele of wetenschappelijke verenigingen, terwijl dit op geen enkele objectieve grond kan worden verantwoord.

Die bepaling verbiedt die partij ook - tweede onderdeel - haar beroepsactiviteit als verlener van verstrekkingen van klinische biologie ten dienste te stellen van meer dan één laboratorium tegelijk, terwijl dit verbod niet geldt voor personen die verstrekkingen leveren aan een laboratorium van een ziekenhuis, een universitaire instelling of een openbaar bestuur.

Ten aanzien van de tweede en derde verzoekende partijen legt die bepaling een reeks nieuwe, met name

vennootschapsrechtelijke, economische en financiële voorwaarden op, die niet van toepassing zijn op de rechtspersonen bedoeld in artikel 3, § 1, 5° en 6°, en die slechts gedeeltelijk gelden voor de rechtspersonen bedoeld in artikel 3, § 1, 7° en 8°, van het koninklijk besluit nr. 143 van 30 december 1982.

De verzoekende partijen oordelen dat de artikelen 25 tot 29 van de programmawet van 30 december 1988 een ongelijkheid scheppen in de tegemoetkomingsregeling van de ziekteverzekering voor de verstrekkingen van klinische biologie, naargelang het gaat om al dan niet in een ziekenhuis opgenomen rechthebbenden.

Zij zijn tenslotte van oordeel dat de artikelen 17, 24 en 25 tot 29 van de programmawet zowel in het statuut van de rechtspersonen en de natuurlijke personen die een laboratorium voor klinische biologie mogen exploiteren dat recht geeft op tegemoetkomingen van de ziekteverzekering, als bij de opstelling van budgettaire en administratieve maatregelen die het bedrag bepalen van de tegemoetkomingen voor, enerzijds, de sector van de verstrekkingen aan de in een ziekenhuis opgenomen rechthebbenden en, anderzijds, voor de sector van de ambulante rechthebbenden, en die het middel verstrekken om van sommige laboratoria door ristornering tegemoetkomingen terug te vorderen, ongelijkheden doen ontstaan - waarvan zij het slachtoffer zullen worden - die niet objectief kunnen worden verantwoord, niet op authentieke feitelijke gegevens berusten, geen enkel verband hebben met het door de wet nagestreefde doel, en dat doel evenmin kunnen verwezenlijken.

A.2.1. In zijn memorie van antwoord van 7 augustus 1989 verwijst de Ministerraad naar de opmerkingen in zijn in de zaken met rolnummers 140, 141 en 142 neergelegde memorie van antwoord van 31 juli 1989. In laatstvermelde memorie brengt de Ministerraad allereerst de

stand van de procedure in herinnering en gaat over tot een voorafgaand onderzoek; daarna formuleert de Ministerraad overwegingen in verband met het gelijkheidsbeginsel : hij herinnert aan de stand van de rechtspraak en de rechtsleer en behandelt het gelijkheidsbeginsel in het licht van de betrokken materie. Vervolgens weerlegt de Ministerraad de aangevoerde vernietigingsmiddelen.

A.2.2. De Ministerraad gaat in op de middelen. Vermits het Arbitragehof in zijn arrest van 13 juli 1989 besliste dat op de verzoekers enkel § 1, 4°, § 2, tweede lid, § 4 en § 6 van artikel 3 van het koninklijk besluit nr. 143, gewijzigd bij artikel 17 van de bestreden wet, toepasselijk zijn, beperkt de Ministerraad zich bij de behandeling van de gegrondheid van het middel, dat voor het overige niet-ontvankelijk is, tot die vier bepalingen.

Betreffende artikel 3, § 1, 4°, vermeldt de Ministerraad dat het Arbitragehof in het arrest van 13 juli 1989 heeft aangenomen dat de wetgever de transparantie van de sector en de controle op de identiteit van de vennoten en op de interne structuur van de om tegemoetkoming van de ziekteverzekering verzoekende laboratoria nastreeft.

Artikel 3, § 2, tweede lid en § 4 van genoemd koninklijk besluit nr. 143 komt volgens de Ministerraad aan twee fundamentele oogmerken tegemoet : het voormelde streven naar transparantie en het verbod op bindingen tussen de laboratoria en derden. De Ministerraad acht het middel niet-ontvankelijk doordat het opkomt tegen het voor één enkele rechtspersoon geldende verbod om over meer dan één vestigingsplaats te beschikken; dat verbod is neergelegd in de wet van 6 juli 1989, die door onderhavig beroep niet is aangevochten. De Ministerraad is van mening dat een verschillende behandeling van verschillende situaties geen discriminatie is en dat de bedrijfsstructuur van ziekenhuizen uit meer dan een oogpunt van die van niet aan

een ziekenhuis verbonden laboratoria verschilt. Indien er desondanks van discriminatie dient te worden gesproken, berust die volgens de Ministerraad op relevante uitgangspunten die verband houden met de doelstellingen die de wetgever heeft vooropgesteld.

Wat artikel 3, § 6, van het koninklijk besluit nr. 143 betreft, herinnert de Ministerraad aan het schorsingsarrest van het Hof, waarbij het middel wegens onnauwkeurigheid niet-ontvankelijk werd verklaard.

A.2.3. Gelet op de verwerping door de Ministerraad van de middelen die zijn gericht tegen artikel 17 en op de samenhang van dat artikel met artikel 24, concludeert de Ministerraad dan ook tot verwerping van het beroep tegen artikel 24.

A.2.4. Volgens de Ministerraad brengt de opdracht aan de Koning in artikel 25 van de programmawet geen discriminatie ten aanzien van de laboratoria tot stand. Indien het besluit zulk een discriminatie bevatte, zou zij ter kennisneming staan van de Raad van State, en niet van het Arbitragehof.

A.2.5. Hetzelfde geldt voor artikel 26. Zeer subsidiair vermeldt de Ministerraad de verantwoording die in de memorie van toelichting is gegeven voor de beperking van de forfaitaire vergoeding van verstrekkingen van klinische biologie in ziekenhuislaboratoria. Vervolgens herinnert de Ministerraad eraan dat de ziekenhuizen de geboekte winsten opnieuw aanwenden ten gunste van verlieslijdende activiteiten vanuit een perspectief dat elk winstoogmerk uitsluit. Tenslotte en steeds subsidiair betwist de Ministerraad het belang dat verzoekers erbij hebben tegen een bepaling op te komen die in een gedeeltelijke betaling per prestatie en niet in een forfaitaire vergoeding voorziet, daar, wat hen betreft, de prestatiebetaling immers integraal behouden blijft.

A.2.6. Volgens de Ministerraad bevat artikel 27 van de programmawet als zodanig geen discriminatie.

A.2.7. In verband met artikel 28 van de programmawet herinnert de Ministerraad aan het arrest van 13 juli 1989 dat besliste tot de onbevoegdheid van het Hof.

A.2.8. De Ministerraad besluit dat de verzoekers er geen belang bij hebben tegen artikel 29 van de programmawet van 30 december 1988 op te komen.

A.3.1. De verzoekende partijen herinneren in hun memorie, ingediend door enerzijds de partij Rigo en anderzijds door de B.V.B.A. Medisch Labo Rigo die als rechtsopvolgster van de P.V.B.A. Labo Rigo en de B.V.B.A. Medisch Laboratorium Rigo optreedt, aan de stand van de procedure en aan de inhoud van het arrest van het Arbitragehof van 13 juli 1989 dat besliste tot gedeeltelijke schorsing van de bestreden bepalingen; voorts stellen de verzoekers dat, in zoverre het enig middel steunt op artikel 6 van de Grondwet, zij gerechtigd zijn, zelfs zonder op artikel 6*bis* een beroep te moeten doen, de vernietiging te vorderen van wettelijke bepalingen die, zonder dat daartoe enige objectieve en redelijke verantwoording bestaat, ten aanzien van de verzoekers een ongelijkheid in het leven roepen met betrekking tot de toepassing van de vrijheid van vereniging, en die derhalve indruisen tegen het grondwettelijk discriminatieverbod.

De verzoekende partijen verwerpen de stelling van de Ministerraad dat het gelijkheidsbeginsel zeer restrictief moet worden geïnterpreteerd, en onderschrijven de formulering van het gelijkheidsbeginsel die voorkomt in punt B.4.5.b. van het arrest van 13 juli 1989.

De verzoekende partijen gaan vervolgens uitvoerig in op het doel van de bestreden bepalingen. Met betrekking tot

artikel 17 van de programmawet wijzen zij erop dat niet dient te worden gezocht naar een objectieve en redelijke verantwoording van wat reeds was bepaald in de oorspronkelijke tekst van artikel 3 van het koninklijk besluit nr. 143, maar wel van de wijzigingen ervan en de ongelijkheden die deze wijzigingen doen ontstaan tussen de verschillende soorten van exploitatievormen van een laboratorium voor klinische biologie in het licht van de tegemoetkomingen van de ziekteverzekering.

Die wijzigingen van het koninklijk besluit nr. 143 blijken hoofdzakelijk gegrond op de stelling dat het verstoorde financiële evenwicht van het stelsel van de ziekteverzekering is veroorzaakt door « de chaotische ontwikkeling van de commerciële praktijken van sommige privé-laboratoria die - los van de gezondheidssector - buitensporige winsten nastreven ten nadele van de eigenlijke geneeskundige verzorging ».

Die bewering, aldus de verzoekende partijen, is niet gestaafd door verwijzing naar vaststellingen van de ambtenaren die krachtens artikel 8 van het koninklijk besluit nr. 143 zijn benoemd en waaruit zou blijken dat de voorwaarden gesteld in dit koninklijk besluit door de geviseerde privé-laboratoria niet werden nageleefd.

Derhalve moet worden besloten dat, nu nergens een objectieve analyse is gemaakt van de in processen-verbaal of strafvonnissen vastgelegde overtredingen van het koninklijk besluit nr. 143, de door artikel 17 van de programmawet in artikel 3 van het koninklijk besluit nr. 143 ingevoerde en bij dit beroep tot vernietiging aangevochten ongelijkheden zonder objectieve en redelijke verantwoording zijn, en dat de wijzigingen van het oorspronkelijk artikel 3 van het koninklijk besluit nr. 143 specifiek bedoeld zijn om deze ongelijkheden te creëren ten voordele van diegenen die erdoor worden begunstigd, met name de exploitanten opgesomd

in het nieuwe artikel 3, § 1, 5° en 6° en de ziekenfondsen vermeld in artikel 3, § 5, 3°, derde lid.

De artikelen 25 tot 29 van de programmawet worden eveneens verantwoord vanuit hetzelfde axioma dat de privé-laboratoria de klinische biologie misbruiken om buitensporige winsten na te streven ten nadele van de eigenlijke geneeskundige verzorging en aldus bijdragen tot het verstoorde financiële evenwicht van het stelsel; tevergeefs wordt gezocht naar een duidelijke motivering aan de hand waarvan zou kunnen worden vastgesteld dat voor elk van de betrokken artikelen een objectieve en redelijke verantwoording bestaat.

A.3.2. Vervolgens onderzoeken de verzoekende partijen het middel per artikel van de programmawet. Allereerst artikel 17 van de programmawet, waarbij artikel 3 van het koninklijk besluit nr. 143 is gewijzigd.

De verzoekers nemen uitdrukkelijk en in detail de in hun verzoekschrift vermelde en door die wettelijke bepalingen gemaakte inbreuken op het gelijkheidsbeginsel over, die niet objectief of redelijk kunnen worden verantwoord en derhalve discriminerend zijn omdat zij niet gelden ten aanzien van de natuurlijke personen en rechtspersonen bedoeld in artikel 3, § 1, 5°, en de universitaire instellingen en openbare besturen bedoeld in artikel 3, § 1, 6°, noch ten aanzien van de personen die in de door hen geëxploiteerde laboratoria verstrekkingen van klinische biologie verrichten die recht geven op tegemoetkomingen van de ziekteverzekering.

Artikel 24 van de programmawet is onlosmakelijk verbonden met artikel 17.

Artikel 25 schendt het gelijkheidsbeginsel, aldus de verzoekers, omdat, hoewel ter uitvoering van het vroegere

artikel 34^{quater} door het koninklijk besluit van 10 oktober 1986 een algemeen geldende regeling is uitgewerkt met betrekking tot de derde-betaler, een uitzonderingsregeling wordt mogelijk gemaakt die noch door de doelstelling van de wet (namelijk financiële sanering van de ziekteverzekering), noch door de aard van de verstrekkingen (ten aanzien van opgenomen patiënten worden dezelfde verstrekkingen verleend) kan worden verantwoord.

De artikelen 26, 27 en 28 van de programmawet van 30 december 1988 voeren een dubbel budgettensysteem in dat, aldus de verzoekers, het wettelijk kader uitmaakt dat, in strijd met artikel 6 van de Grondwet, discriminaties in het leven roept op verschillende niveaus, en voor bepaalde exploitanten van laboratoria voor klinische biologie mogelijkheden tot manipulatie opent.

Hierbij weze opgemerkt dat het aldus uitgebouwde systeem van de dubbele budgetten aan de exploitanten van laboratoria bedoeld in artikel 3, § 1, 5° en 6°, van het koninklijk besluit nr. 143, toelaat, onder meer in functie van de datum van hospitalisatie van de patiënt, verstrekkingen van klinische biologie te imputeren op het ene of op het andere deelbudget.

De Ministerraad poogt vruchteloos in zijn memorie de door de artikelen 26, 27 en 28 van de programmawet in het leven geroepen discriminaties te verantwoorden door te stellen dat in een hospitaalmilieu de winsten gemaakt in de labo's van klinische biologie herbested worden in deficitaire activiteiten van het hospitaal.

Dat argument is totaal vals aangezien door het akkoord artsen-ziekenfondsen van 20 juni 1988 compensaties werden ingevoerd buiten de klinische biologie, voor een betere honorering van de zware medische activiteiten in het ziekenhuis waarvan de tekorten vroeger gedekt waren door de

globale ontvangsten van de ziekenhuislabo's.

Het systeem zoals het door de wet, in functie van de uitvoeringsbesluiten, is uitgewerkt leidt ertoe dat voor de grote laboratoria tot 90 % van de ontvangen bedragen kan worden teruggevorderd zonder dat hen enige fout aan de overschrijding van het budget moet worden aangerekend. De grote laboratoria die hoofdzakelijk van het budget voor de niet-gehospitaliseerde patiënten hun vergoeding ontvangen, verkeren aldus in een financieel veel ongunstiger positie dan de laboratoria van de hospitalen.

1. De draagwijdte van artikel 6 van de Grondwet

B.1.1. De verzoekende partijen gronden hun vordering op de schending van artikel 6 van de Grondwet; zij betogen dat de aangevochten bepalingen een ernstige ongelijkheid doen ontstaan tussen de verschillende categorieën van exploitanten van laboratoria van klinische biologie, die niet in verband staat met het wettelijk nagestreefde doel, noch verantwoord is door objectieve gegevens.

B.1.2. De grondwettelijke regel van de gelijkheid van de Belgen voor de wet sluit niet uit dat een verschil in behandeling volgens bepaalde categorieën van personen zou worden ingesteld, voor zover voor het criterium van onderscheid een objectieve en redelijke verantwoording bestaat. Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld met betrekking tot het doel en de gevolgen van de ter beoordeling staande norm; het gelijkheidsbeginsel is geschonden wanneer vaststaat dat de aangewende middelen redelijkerwijze niet evenredig zijn met het beoogde doel.

2. Ten aanzien van de bepalingen die reeds eerder door het Hof zijn vernietigd

B.2.1. Bij arrest nr. 23/89 van 13 oktober 1989 heeft het Hof vernietigd :

1° in artikel 17 van de programmawet van 30 december 1988 dat een artikel 3, § 2, tweede lid, in het koninklijk besluit nr. 143 van 30 december 1982 invoegt, de woorden « of in 4° »;

2° artikel 17 van de programmawet van 30 december 1988 in de mate dat het een artikel 3, § 4, 2° en 3°, in het koninklijk besluit nr. 143 van 30 december 1982 invoegt, in zover die bepalingen betrekking hebben op de laboratoria bedoeld in artikel 3, § 1, 4°, van dat besluit;

3° artikel 17 van de programmawet van 30 december 1988 in de mate dat het een artikel 3, § 4, 7°, in het koninklijk besluit nr. 143 van 30 december 1982 invoegt, in zover die bepaling de onder 2° en 3° vermelde verplichtingen beoogt;

4° artikel 24 van de programmawet van 30 december 1988 in zover het de hierboven vernietigde bepalingen beoogt.

B.2.2. Het onderhavige beroep tot vernietiging tegen voormelde bepalingen is bijgevolg in bovenvermelde mate zonder voorwerp.

3. Ten aanzien van artikel 17 van de programmawet van 30 december 1988

B.3.1. De verzoekende partijen vorderen de vernietiging van artikel 17 van de programmawet van 30 december 1988.

B.3.2. Het bestreden artikel 17 vervangt door een nieuwe bepaling het artikel 3 van het koninklijk besluit nr. 143 van 30 december 1982 tot vaststelling van de voorwaarden waaraan de laboratoria moeten voldoen voor de

tegemoetkoming van de ziekteverzekering voor verstrekkingen van klinische biologie, gewijzigd bij de wet van 22 januari 1985.

Volgens de parlementaire voorbereiding steunt die bepaling op de overweging dat de overconsumptie van de verstrekkingen van klinische biologie onder meer wordt veroorzaakt door de bindingen die tussen de laboratoria en derden, hoofdzakelijk handelsvennootschappen, zijn ontstaan, en waarbij die derden een invloed kunnen uitoefenen op het materieel, de methodes die worden aangewend door het laboratorium, alsook op de verhoudingen met de geneesheren.

B.3.3. Hoewel de verzoekende partijen de vernietiging vorderen van het nieuwe artikel 3 van het koninklijk besluit nr. 143 in zijn geheel, zijn zij in werkelijkheid slechts betrokken bij de volgende bepalingen van voormeld artikel 3 :

- § 1, 4°;
- § 2, tweede lid;
- § 4;
- § 6.

B.3.4. Artikel 3, § 1, 4°, bepaalt dat de laboratoria, die door een privaatrechtelijke vennootschap worden uitgebaat, burgerlijke vennootschappen moeten zijn :

a) die de vorm hebben aangenomen van een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid, een vennootschap onder firma of een coöperatieve vennootschap, en

b) waarvan de vennoten, zaakvoerders of bestuurders uitsluitend bestaan uit « een of meer personen gemachtigd om verstrekkingen van klinische biologie uit te voeren, die effectief in dit laboratorium dergelijke verstrekkingen uitvoeren en die geen voorschrijvende geneesheren zijn ».

B.3.5. Het komt de nationale wetgever toe de voorwaarden vast te stellen waaraan de laboratoria moeten voldoen voor de tegemoetkoming van de ziekteverzekering met betrekking tot verstrekkingen van klinische biologie.

Die voorwaarden hoeven niet noodzakelijk identiek te zijn voor de diverse categorieën van laboratoria, maar kunnen een verschillende behandeling inhouden, in zoverre daarvoor een objectieve en redelijke verantwoording bestaat, zoals is aangeduid in B.1.2.

B.3.6. De voorwaarden die bij artikel 3, § 1, 4°, zijn opgelegd aan de laboratoria voor klinische biologie waarvan de exploitant een privaatrechtelijke rechtspersoon is, gelden niet voor andere categorieën van laboratoria, zoals, onder meer, laboratoria uitgebaat door ziekenhuizen, universitaire instellingen en openbare besturen.

Het aldus gemaakte onderscheid is gegrond op objectieve criteria voortkomende uit het verschil in de statuten die de verschillende categorieën van laboratoria regelen.

De wetgever vermag geldig te oordelen dat het geboden is de laboratoria, die door een privaatrechtelijke vennootschap worden uitgebaat, te verplichten de vorm aan te nemen van een burgerlijke personenvennootschap, met uitsluiting van elke andere vennootschapsvorm.

Een dergelijke bepaling beoogt, in het raam van de strijd tegen de overconsumptie, de transparantie van de sector en de controle van de identiteit van de vennoten en van de interne structuur van de laboratoria die aanspraak maken op tegemoetkoming van de ziekteverzekering.

De middelen die worden aangewend leggen de bedoelde laboratoria geen lasten op die als onevenredig met het

bereiken van dit doel zouden voorkomen.

B.3.7. De door de verzoekende partijen aangevoerde middelen kunnen derhalve niet leiden tot de gevorderde vernietiging van artikel 3, § 1, 4°, van het koninklijk besluit nr. 143.

B.3.8. Artikel 3, § 4, 1°, legt aan de vennootschappen die een laboratorium exploiteren bedoeld in § 1, 2° of 4°, de verplichting op de exploitatie van een laboratorium als enig maatschappelijk doel na te streven; zij mogen slechts één laboratorium exploiteren.

Zonder te moeten rekening houden met de toevoeging, door artikel 10 van de programmawet van 6 juli 1989, van een § 7 bij artikel 3 van het koninklijk besluit nr. 143, volgens welk een laboratorium slechts één vestigingsplaats mag hebben, volstaat het vast te stellen dat de door artikel 3, § 4, 1°, opgelegde voorwaarden onbetwistbaar in verband staan met het door de wetgever nagestreefde doel en geen last opleggen die niet evenredig zou zijn met dat doel. Het verschil in behandeling dat krachtens artikel 3, § 4, 1°, is doorgevoerd tussen laboratoria als bedoeld in artikel 3, § 1, 4°, en laboratoria als bedoeld in artikel 3, § 1, 5° en 6°, vindt een verantwoording in de specifieke structuur van de verschillende personen die die laboratoria uitbaten en behelst geen discriminatie.

B.3.9. De bepalingen van artikel 3, § 4, 4° tot 6°, luiden als volgt :

« 4° de vennoten mogen op de algemene vergadering slechts worden vertegenwoordigd door vennoten;

5° de vennootschappen mogen als zaakvoerder of bestuurder slechts vennoten hebben. Deze mogen zich in het beheersorgaan slechts laten vertegenwoordigen door vennoten;

6° de vennootschappen mogen geen andere goederen verwerven dan deze die nuttig of noodzakelijk zijn voor de verwezenlijking van hun maatschappelijk doel. »

Die bepalingen leggen voorwaarden op die redelijkerwijze evenredig zijn met het door de wetgever beoogde doel. Zij houden geen schending in van artikel 6 van de Grondwet, en zijn evenmin onlosmakelijk verbonden met de bepalingen van artikel 3, § 4, 2° en 3°; er bestaat geen grond tot vernietiging ervan.

B.3.10. Artikel 3, § 6, van het koninklijk besluit nr. 143 bepaalt :

« Indien het laboratorium uitgebaat wordt overeenkomstig § 1, 1°, 2°, 3°, 4°, 7°, 8° of 9° van dit artikel moet elke persoon die, zonder er prestaties van klinische biologie te verrichten, een technische of administratieve werkzaamheid verricht waardoor hij betrokken is bij het bekomen of het mededelen van de analyse van klinische biologie, met de uitbater verbonden zijn met een overeenkomst waardoor hij onder het gezag, de leiding en het toezicht van deze komt te staan.

De voorwaarden waaronder voor bepaalde opdrachten van beperkte duur van deze paragraaf zal mogen afgeweken worden, kunnen door de Koning worden bepaald. »

Dat de bepaling van artikel 3, § 6, slechts betrekking heeft op zeven van de negen categorieën laboratoria die opgesomd zijn in artikel 3, § 1, en niet op laboratoria die worden uitgebaat door een ziekenhuis, een universitaire instelling of een openbaar bestuur, vindt zijn verantwoording in het feit dat deze laatste categorieën van laboratoria onder een specifieke wetgeving ressorteren, die tot een gelijkaardig resultaat leidt wat betreft de interne controle van de laboratoria.

In die omstandigheden kan de bepaling van artikel 3, § 6, niet worden aangezien als een bepaling waarbij een verschillende behandeling wordt ingesteld, waarvoor geen

objectieve en redelijke verantwoording bestaat.

4. Ten aanzien van artikel 25 van de programmawet van 30 december 1988

B.4.1. Artikel 25 van de programmawet voegt in artikel 34^{quater} van de wet van 9 augustus 1963 tot instelling en organisatie van een regeling voor verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering, zoals gewijzigd bij de wetten van 8 april 1965 en 7 juli 1976 en bij de koninklijke besluiten nr. 408 van 18 april 1986 en nr. 533 van 31 maart 1987, een als volgt gesteld nieuw lid in :

« De Koning stelt bij in Ministerraad overlegd besluit en na advies van het Beheerscomité van de Dienst voor geneeskundige verzorging, de voorwaarden en specifieke regels vast overeenkomstig dewelke het voordeel van de rechtstreekse betaling van de tegemoetkoming van de ziekteverzekering voor verstrekkingen van klinische biologie, verricht voor niet in een ziekenhuis opgenomen rechthebbenden door de verzekeringsinstellingen kan worden toegekend of ingetrokken voor de laboratoria bedoeld in artikel 153, § 6. »

B.4.2. Die bepaling brengt geen onderscheid tot stand naargelang het laboratorium al dan niet aan een ziekenhuis verbonden is, aangezien zij betrekking heeft op « de laboratoria bedoeld in artikel 153, § 6 », dat wil zeggen alle laboratoria voor klinische biologie die de voorwaarden voor de tegemoetkoming van de ziekteverzekering vervullen. Zij stelt echter wel een discriminatie in naargelang de rechthebbende van de verstrekking van klinische biologie door het laboratorium, al dan niet in een ziekenhuis is opgenomen. Het voordeel van de rechtstreekse betaling van de tegemoetkoming van de ziekteverzekering kan enkel voor de verstrekkingen aan niet opgenomen rechthebbenden aan specifieke voorwaarden worden onderworpen. Dat onderscheid is gebaseerd op een objectief en redelijk criterium.

B.4.3. De bedoeling van de wetgever is de medische overconsumptie te bestrijden. De wetgever kan van mening zijn dat daartoe verschillende middelen dienen te worden aangewend naargelang de verstrekkingen bestemd zijn voor al dan niet in een ziekenhuis opgenomen rechthebbenden. Het toetsen van het pertinent karakter en van de evenredigheid van de middelen valt buiten de bevoegdheid van het Hof in zover de voorwaarden voor het toekennen en het intrekken bij koninklijk besluit moeten worden vastgesteld. Bij het nemen van de besluiten ter uitvoering van die wettelijke bepaling moet de uitvoerende macht de bepalingen van artikel 6 van de Grondwet naleven. Het komt het Hof evenwel niet toe die besluiten op hun grondwettigheid te toetsen.

B.4.4. De bepaling vertrouwt dat de toekenning en het intrekken van het voordeel van de derde-betaler toe aan de verzekeringsinstellingen.

Aan het beginsel van de gelijkheid wordt geen afbreuk gedaan door het feit dat de maatregelen die de activiteit van een laboratorium nadelig kunnen beïnvloeden zouden worden genomen door instellingen waarvan de leden zelf lid of vennoot kunnen zijn van een rechtspersoon die een laboratorium uitbaat, in zoverre aan die verzekeringsinstellingen slechts de inwerkingstelling van uitvoeringsmaatregelen wordt toevertrouwd.

5. Ten aanzien van de artikelen 26 en 27 van de programmawet van 30 december 1988

B.5.1. Artikel 26 van de programmawet brengt een aantal wijzigingen aan in artikel 34^{octies} van de wet van 9 augustus 1963 tot instelling en organisatie van een regeling voor verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering, ingevoegd bij artikel 68 van de wet van 7 november 1987, waarbij voorlopige kredieten worden

geopend voor de begrotingsjaren 1987 en 1988 en houdende financiële en diverse bepalingen.

Artikel 27 van de programmawet voegt in dezelfde wet van 9 augustus 1963 artikel 34 *decies* in, waarbij aan de uitvoerende macht de verplichting wordt opgelegd jaarlijks het globaal budget van de financiële middelen voor het gehele Rijk voor de verstrekkingen van klinische biologie vast te leggen, « evenals de opsplitsing van dit budget naargelang voornoemde verstrekkingen worden verleend aan in een ziekenhuis opgenomen rechthebbenden of aan niet in een ziekenhuis opgenomen rechthebbenden ».

B.5.2. Verzoekende partijen voeren aan dat het ingevoerde dubbele budgettensysteem het wettelijk kader vormt dat discriminaties in het leven roept ten gunste van de exploitanten van laboratoria bedoeld in artikel 3, § 1, 5° en 6°, van het koninklijk besluit nr. 143, en ten laste van, met name, de exploitanten van laboratoria bedoeld in artikel 3, § 1, 4° van hetzelfde besluit.

Verzoekende partijen stellen dat het aldus wettelijk ingericht systeem toelaat verschillende vergoedingen ten laste van de ziekteverzekering vast te stellen voor technisch volledig gelijke analyses, uitgevoerd in gelijkelijk erkende laboratoria en door evenzeer bevoegde verstrekkers, en dit al naargelang die identieke verstrekkingen verricht worden voor in een ziekenhuis opgenomen of niet in een ziekenhuis opgenomen rechthebbenden.

B.5.3. Het onderscheid dat op budgettair vlak wordt gemaakt tussen de laboratoria die verstrekkingen van klinische biologie verrichten voor in een ziekenhuis opgenomen rechthebbenden en de laboratoria die zulke verstrekkingen verrichten voor niet opgenomen rechthebbenden, kan objectief en redelijk worden

verantwoord. De aangevochten bepalingen leggen de verzoekers geen lasten op die niet evenredig zouden zijn aan die welke aan de laboratoria van een ziekenhuis worden opgelegd.

Het Hof vermag niet na te gaan of bij de inwerkingstelling van dat onderscheid en bij de maatregelen die voor iedere categorie worden genomen, het gelijkheidsbeginsel geschonden wordt, aangezien die inwerkingstelling een optreden van de Koning vereist dat niet onder de bevoegdheid van het Hof valt.

De ten aanzien van de artikelen 26 tot 27 van de programmawet van 30 december 1988 aangevoerde middelen zijn dan ook niet gegrond.

6. Ten aanzien van artikel 28 van de programmawet van 30 december 1988

B.6.1. Artikel 28 van de programmawet bepaalt :

« Na afdeling 10*octies* van hoofdstuk 4 van titel III van dezelfde wet wordt een afdeling 1*novies* ingevoegd luidend als volgt :

' Afdeling 1*novies*. Verstrekkingen van klinische biologie, verleend aan de niet in een ziekenhuis opgenomen rechthebbenden.

Afdeling 34*undecies*. De Koning kan na advies van de Nationale Commissie geneesheren-ziekenfondsen, de nodige maatregelen nemen ten einde te voorkomen dat het budget van financiële middelen voor het ganse Rijk voor de verstrekkingen van klinische biologie verleend aan niet in een ziekenhuis opgenomen rechthebbenden, zoals bedoeld in artikel 34*decies*, wordt overschreden. Dit advies moet binnen de 45 dagen worden uitgebracht. Tevens kan de Koning de criteria en de modaliteiten bepalen volgens dewelke de bedragen met dewelke dit budget wordt overschreden, of zal overschreden worden, worden teruggevorderd bij de laboratoria voor klinische biologie, evenals de regels volgens dewelke de in de rekeningen van het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering terug te storten

bedragen worden berekend. ' »

B.6.2. De verzoekende partijen leggen er de nadruk op dat de mogelijkheid tot sanctionering in geval van overschrijding uitsluitend is georganiseerd voor de afzonderlijke begroting voor de verstrekkingen van klinische biologie voor niet in een ziekenhuis opgenomen rechthebbenden.

B.6.3. Die bepaling stelt tussen de laboratoria voor klinische biologie een onderscheid in naargelang zij verstrekkingen van klinische biologie verrichten voor al dan niet in een ziekenhuis opgenomen patiënten, een onderscheid dat objectief en redelijk kan worden verantwoord. Het Hof vermag niet na te gaan of bij de inwerkingstelling van dat onderscheid en bij de maatregelen die voor iedere categorie worden genomen, het gelijkheidsbeginsel geschonden wordt, aangezien die inwerkingstelling een optreden van de Koning vereist dat niet onder de bevoegdheid van het Hof valt.

7. Ten aanzien van artikel 29 van de programmawet van 30 december 1988

B.7. Artikel 29 van de programmawet heft artikel 71 van de wet van 7 november 1987 op, waarbij voorlopige kredieten worden geopend voor de begrotingsjaren 1987 en 1988, en houdende financiële en diverse bepalingen.

Artikel 71 van de wet van 7 november 1987 is een tijdelijke bepaling : de toepassing ervan in de tijd was beperkt tot de begrotingsjaren 1987 en 1988. De verzoekende partijen hebben geen belang om de vernietiging ervan te vorderen.

Om die redenen,

Het Hof

1. Stelt vast dat het beroep tot vernietiging zonder voorwerp is wat betreft de reeds vernietigde bepalingen, te weten :

1° in artikel 17 van de programmawet van 30 december 1988 dat een artikel 3, § 2, tweede lid, in het koninklijk besluit nr. 143 van 30 december 1982 invoegt, de woorden « of in 4° »;

2° artikel 17 van de programmawet van 30 december 1988 in de mate dat het een artikel 3, § 4, 2° en 3°, in het koninklijk besluit nr. 143 van 30 december 1982 invoegt, in zover die bepalingen betrekking hebben op de laboratoria bedoeld in artikel 3, § 1, 4°, van dat besluit;

3° artikel 17 van de programmawet van 30 december 1988 in de mate dat het een artikel 3, § 4, 7°, in het koninklijk besluit nr. 143 van 30 december 1982 invoegt, in zover die bepaling de onder 2° en 3° vermelde verplichtingen beoogt;

4° artikel 24 van de programmawet van 30 december 1988 in zover het de hierboven vermelde bepalingen beoogt.

2. Verwerpt het beroep voor het overige.

Aldus uitgesproken in het Nederlands, het Frans en het Duits, conform artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 11 januari 1990.

De griffier,

De voorzitter,

L. Potoms

J. Delva